

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 3
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 6/1 din 10 aprilie 2024*

CURRICULUM

pentru instruirea prin activități simulative la modulul

„CONTROLUL JUDICIAR AL PROCEDURII PREJUDICIARE”

(candidați la funcții de judecător și de procuror)

AUTORI:

Vladislav GUȚAN,
procuror, formator INJ

Alexandru NEGRU,
judecător, formator INJ

Dumitru OBADĂ,
procuror, Președinte al CSP, formator INJ

Anatolie PITEL,
avocat, formator INJ

Diana ROTUNDU,
procuror, formator INJ

Nicolae ZANEVICI,
procuror, formator INJ

Boris TALPĂ,
judecător, formator INJ

Ion CHIRTOACA,
judecător, formator INJ

Tatiana VIZDOAGĂ,
doctor în drept, formator INJ

AVIZAT

Șef al Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

PRELIMINARII

Instruirea prin activități simulative la modulul *Controlul judiciar al procedurii prejudiciare* contribuie la formarea abilităților practice ale viitorilor procurori și judecători, inerente activității instanțelor de judecată și a procuraturii la faza urmăririi penale, cu ocazia controlului judiciar asupra activității prejudiciare.

Cursul își propune ca scop nu numai aplicarea propriu-zisă a legii procesual-penale, dar și, fapt deosebit de important, a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, ceea ce contribuie la formarea de specialiști cu o largă viziune europeană asupra problemelor legalității și a respectării drepturilor omului în activitatea jurisdicțională.

Candidații la funcția de judecător și de procuror sunt inițiați asupra unui spectru vast de probleme cu care se confruntă teoreticienii și practicienii din domeniul procedurii penale. Prin simularea procesului de judecată în fața instanței de control judiciar al urmăririi penale și a diferitor incidente procedurale, audienții capătă abilități de a cerceta în profunzime și de a furniza soluții legale, temeinice și motivate, în spețe concrete, prin realizarea atribuțiilor procurorului și a judecătorului de instrucție la faza prejudiciară.

Astfel, scopul principal al activităților de formare în cadrul proceselor simulate este de a dezvolta aptitudinile esențiale necesare punerii în aplicare a competențelor legale ale judecătorului și procurorului, în calitate de participanți la proces, consolidarea cunoștințelor teoretice și cultivarea abilităților necesare pentru o prestație eficientă în procedura controlului judiciar asupra urmăririi penale.

Din această perspectivă, activitățile simulative sunt orientate spre: cunoașterea și identificarea tehnicilor și instrumentelor specifice domeniilor *Controlul judiciar al procedurii prejudiciare*, identificarea și selectarea corectă din punct de vedere legal a mecanismului pentru a soluționa probleme de ordin practic, simularea situațiilor de aplicare a normelor de deontologie profesională a judecătorului și a procurorului, simularea modalităților speciale de administrare a declarațiilor în procesul penal cu implicarea tuturor actorilor procesuali, luarea motivată a deciziilor juridice pe baza legislației procesual-penale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, valorificarea deplină a potențialului intelectual al audientului și prezentarea practicii judiciare relevante.

O atenție sporită se acordă întocmirii actelor procedurale penale în calitate de cerință de bază a Codului de procedură penală și garanție a respectării drepturilor omului în cadrul procesului penal.

Curriculumul cuprinde întregul spectru de acte procedurale întocmite la fazele urmăririi penale, cu ocazia desfășurării controlului judiciar și își propune ca scop formarea capacităților de transfer a cunoștințelor teoretice și a abilităților practice în situații concrete, soluționarea spețelor, rezolvarea unor sarcini cu un grad sporit de complexitate, formularea poziției și argumentarea soluțiilor, necesare candidaților la funcția de judecător și de procuror, în scopul formării deprinderilor de utilizare practică corectă și eficientă.

Curriculumul și scenariile în baza cărora se vor petrece activitățile simulative sunt elaborate în baza legislației penale și procesual-penale în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate, a practicii judiciare, fapt care va permite viitorilor judecători și procurori să-și completeze și să-și aprofundeze cunoștințele teoretice cu abilități practice.

Perfecționarea continuă a procesului de formare profesională reclamă necesitatea ca toți cei care vor să devină judecători și procurori să utilizeze cu maxim randament informația cu valoare

formativă superioară din cadrul curriculumului la cursul de instruire prin activități simulative *Controlul judiciar al procedurii prejudiciare*, deschisă pedagogic din perspectiva proiectării și dezvoltării curriculare.

II. COMPETENȚE

În urma activităților simulative la cursul de instruire *Controlul judiciar al procedurii prejudiciare*, audientul candidat la funcția de judecător și de procuror va obține următoarele competențe, deprinderi și abilități practice:

1. de organizare și desfășurare a unei ședințe de judecată;
2. de comportament în proces, în special în situații de criză sau conflictuale;
3. de „menținere sub control” a participanților la proces;
4. de interpretare și aplicare corectă a normelor de procedură care vizează conținutul, procedura și limitele controlului exercitat de către judecător asupra procedurii prejudiciare;
5. de cunoaștere și înțelegere a rolului pe care îl au în proces procurorul și judecătorul în vederea argumentării necesității imixtiunii, proporționalității între dreptul și libertatea garantată de lege și necesitatea aplicării măsurilor de constrângere procesual-penală;
6. de argumentare a admiterii demersurilor întemeiate sau respingerea celor neîntemeiate;
7. de soluționare a plângerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale procurorului, organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații;
8. de delimitare a acțiunilor și hotărârilor pasibile de a fi atacate de acțiunile și hotărârile ce nu sunt susceptibile de a fi atacate;
9. de identificare a situațiilor de audiere a martorului/victimei de către judecătorul de instrucție;
10. de comunicare cu părțile, publicul și cu mass-media;
11. de aplicare practică a normelor care reglementează drepturile fundamentale și libertățile omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, alte acte internaționale;
12. de întocmire a actelor procedurale penale;
13. de determinare promptă a normelor procesuale aplicabile pentru întocmirea diferitor categorii de acte procedurale;
14. de proiectare și motivare a actelor procedurale penale prin prisma normelor de drept național și internațional cu folosirea unui limbaj juridic adecvat;
15. de apreciere a legalității și corectitudinii actului procedural penal întocmit de către procuror și organul de urmărire penală, sub aspect de declarare a nulității acestuia;
16. de stabilire a legăturii dintre normele dreptului material și procesual la întocmirea actelor;
17. de gestionare eficientă a timpului judiciar;
18. de identificare și minimizare a stereotipurilor și prejudecăților.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

Înșușind modulul de activități simulative la cursul de instruire *Controlul judiciar al procedurii prejudiciare*, audientul candidat la funcția de judecător și de procuror va fi capabil să:

1. determine conținutul, procedura și limitele diferitor forme de control judiciar asupra procedurii prejudiciare;
2. interpreteze legislația procesual-penală în materie de control judiciar al procedurii prejudiciare în conformitate cu prevederile CoEDO și a jurisprudenței CtEDO;
3. cunoască bine procedura de examinare a demersurilor privitoare la aplicarea și prelungirea măsurilor preventive și a altor măsuri procesuale de constrângere; examinarea demersurilor privitoare la aplicarea în privința participanților la proces a măsurilor de protecție; examinarea plângerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale procurorului, organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații; modalitățile speciale de audiere a martorului și a părții vătămate; procedura prejudiciară în fața judecătorului de instrucție, acordarea asistenței juridice internaționale în materie penală;
4. cunoască problemele de procedură care pot apărea în practică în astfel de situații și modul în care acestea pot fi depășite;
5. întocmească diferite categorii de acte procedurale penale specifice controlului judiciar al procedurii prejudiciare conform cerințelor normelor de drept procesual penal și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
6. motiveze demersurile procurorului și încheierile judecătorești;
7. identifice carențele actelor procedurale penale, sub aspect de declarare a nulității lor;
8. utilizeze corect jurisprudența CtEDO în motivarea încheierilor judecătorești;
9. aplice practica relevantă în domeniul drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, alte acte internaționale;
10. gestioneze eficient timpul judiciar;
11. comunice cu participanții la proces și cu mass-media;
12. conducă ședința de judecată ș.a.

IV. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE

F.1.	Controlul judiciar al procedurii prejudiciare	82(24/58)	Forma de evaluare: evaluarea continuă a activității / Examen final
F.1.1.	Examinarea demersurilor privitoare la aplicarea și prelungirea măsurilor preventive și a altor măsuri de constrângere procesual-penală – T. Vizdoagă, D. Obadă	20(8/12)	
F.1.2.	Examinarea demersurilor privitoare la aplicarea măsurilor de protecție în privința participanților la procesul penal - I. Chirtoacă, N. Zanevici	14(4/10)	
F.1.3.	Examinarea plângerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale procurorului, organului de urmărire penală și ale organului care exercită	16(4/12)	

	activitate specială de investigații – T. Vizdoagă, A. Pitel		
F.1.4.	Modalități speciale de audiere a martorului și a părții vătămate – N. Zanevici, A. Negru	16(4/12)	
F.1.5.	Extrădarea și transferul de condamnați - D. Rotundu, B. Talpă, V. Guțan	16(4/12)	

V. TEMATICA SIMULĂRILOR ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR ÎN ACTIVITĂȚILE DE SIMULARE

F.1.1. Examinarea demersurilor privitoare la aplicarea și prelungirea măsurilor preventive

Nr. crt.	<i>Tema instruirii prin activități simulative</i>	<i>Numărul de ore pentru activitățile simulative</i>
1.	Generalități privind controlul judiciar asupra examinării demersurilor privitoare la aplicarea și prelungirea măsurilor preventive și a altor măsuri de constrângere procesual-penală.	4
2.	Particularitățile actelor procedurale aferente aplicării și prelungirii măsurilor preventive și a altor măsuri de constrângere procesual-penală.	4
3.	Simularea procesului de examinare a demersului privind aplicarea măsurilor preventive privative de libertate.	4
4.	Simularea procesului de examinare a cererii sau demersului privind aplicarea măsurilor preventive alternative arestării preventive.	2
5.	Simularea procesului de examinare a demersului privind prelungirea măsurilor preventive.	2
6.	Simularea procesului de examinare a demersului privind aplicarea altor măsuri procesuale de constrângere.	3
7.	Evaluare și feedback.	1
Total ore		20

F.1.2. Examinarea demersurilor privitoare la aplicarea măsurilor de protecție în privința participanților la procesul penal

Nr. crt.	Tema instruirii prin activități simulative	Numărul de ore pentru activitățile simulative
1.	Generalități privind măsurile de protecție a persoanei în legătură cu desfășurarea procesului penal: cadrul de reglementare, temeiurile și procedura, persoana protejată și sistemul măsurilor de protecție.	4
2.	Simularea procesului de examinare a demersului privind aplicarea sau prelungirea măsurilor de protecție aplicate victimelor violenței în familie.	2
3.	Simularea procesului de examinare a plângerilor persoanei în cazul refuzului procurorului de a examina cererea de includere în programul de protecție ori de a emite o hotărâre cu privire la aplicarea măsurilor de protecție.	4
4.	Simularea procesului de examinare a demersului privind interceptarea și înregistrarea comunicărilor victimei, părții vătămate, ale rudelor și ale membrilor familiei sale, precum și ale martorului în scopul asigurării protecției.	3
5.	Evaluare și feedback.	1
Total ore		14

F.1.3. Examinarea plângerilor împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale procurorului, organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

Nr. crt.	Tema instruirii prin activități simulative	Numărul de ore pentru activitățile simulative
1.	Generalități privind controlul judiciar asupra acțiunilor și actelor ilegale ale procurorului, organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații.	4
2.	Simularea procesului de examinare a plângerilor privind refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerile sau denunțurile privitoare la infracțiuni; de a satisface cererile și demersurile; de a începe urmărirea penală; de a elibera persoana reținută sau arestată.	4
3.	Simularea procesului de examinare a plângerilor împotriva ordonanțelor privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărirea penală.	4

4.	Simularea procesului de reluare a urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după clasarea cauzei penale sau după scoaterea persoanei de sub urmărirea penală.	3
5.	Evaluare și feedback.	1
Total ore		16

F.1.4. Modalități speciale de audiere a martorului și a părții vătămate

Nr. crt.	<i>Tema instruirii prin activități simulative</i>	<i>Numărul de ore pentru activitățile simulative</i>
1.	Generalități privind modalitățile speciale de audiere a martorului și a părții vătămate în procesul penal.	4
2.	Simularea procesului de audiere a martorului în temeiul art. 109 (alin.) 3-3/1 Cod pr.pen.	4
3.	Simularea procesului de audiere a martorului în temeiul art. 110 Cod pr.pen.	4
4.	Simularea procesului de audiere a martorului minor în temeiul art. 110/1 Cod pr.pen.	3
5.	Evaluare și feedback.	1
Total ore		16

F.1.5. Extrădarea și transferul de condamnați

Nr. crt.	<i>Tema instruirii prin activități simulative</i>	<i>Numărul de ore pentru activitățile simulative</i>
1.	Generalități privind procedura de acordare a asistenței juridice internaționale în materie penală (comunicarea actelor de procedură; citarea martorilor, experților și persoanelor urmărite; comisiile rogatorii; echipele comune de investigații; transferul de proceduri penale; extrădarea; transferul persoanelor condamnate; recunoașterea hotărârilor penale ale instanțelor judecătorești străine).	4
2.	Simularea procesului de examinare a demersului privind extrădarea; particularitățile procedurii simplificate de extrădare.	4

3.	Simularea procesului de examinare a demersului privind transferul persoanelor condamnate.	4
4.	Simularea procesului de recunoaștere a hotărârilor instanțelor străine.	3
5.	Evaluare și feedback.	1
Total ore		16

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<p><i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare</i></p> <p>Scenariile conform cărora se vor desfășura activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor cauze penale reale, însă nu se vor copia sau repeta.</p> <p>Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că, vor implica situații des întâlnite în practică, vor scoate în prim plan subiecte complicate sau dificil de soluționat, ceea ce va implica (pentru audienți) un efort suplimentar de studiere a practicii judiciare, recomandărilor C.S.J., teoriei de specialitate etc.</p> <p>Scenariile vor include și actele procedurale care se întocmesc cu ocazia controlului judiciar asupra procedurii prejudiciare.</p> <p>Scenariile vor fi întocmite astfel încât să includă posibilitatea participanților de a discuta și contesta argumentat și întemeiat cererile, demersurile, probele prezentate. Așa, încât în dependență de argumentele aduse audientul cu rol de judecător să decidă adoptarea soluției procesuale potrivite.</p> <p><i>Activitatea scrisă în cadrul simulărilor</i></p> <p>Grupul de audienți se va împărți în grupe a câte patru audienți în fiecare grup. Rolurile vor fi distribuite astfel: un judecător, un grefier, după caz, un procuror, un apărător, după caz, reprezentant. Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în dependență de tema simulării.</p> <p>Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile.</p> <p>Pentru aceasta formatorul pregătește un număr de scenarii la tema respectivă egal cu numărul de grupuri de audienți, astfel încât în activitatea scrisă să fie antrenați toți audienții</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea proceselor de judecată; ➤ echipament de înregistrare video și audio a ședinței de judecată; ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printere; ➤ acces la internet, materiale de birotică; ➤ robe pentru judecător, grefier, avocați; ➤ după caz: tablă flip-chart, proiector, soft ZOOM.

<p>candidați la funcția de judecător și de procuror.</p> <p>Pentru studierea scenariului și pregătirea unui act scris se acordă un interval de timp nu mai mare de 25-30 minute. În cazul unui scenariu complicat, nu se ține cont de acest interval de timp.</p> <p>Aspecte metodice de lucru în grup:</p> <p>Audienții cu roluri de procuror/petiționar în auditoriu studiază materialele scenariului și tot atunci pregătesc cererea, demersul sau un alt act procedural potrivit.</p> <p>Actele procedurale întocmite se printează și se transmit audientului cu rol de apărător, după caz, procuror din cadrul grupului și formatorului.</p> <p>Audientul cu rol de apărător, după caz, procuror din cadrul grupului pregătește poziția sa scrisă referitoare la temeinicia solicitării, se printează și se transmite tot atunci audientului cu rol de procuror, după caz, apărător și formatorului.</p> <p>În tot timpul activităților scrise în grupuri, formatorul se află în auditoriu, supraveghează activitatea audienților, răspunde la întrebări, dă sfaturi și recomandări.</p> <p>Dacă toate actele pregătite de audienți nu conțin erori grave de drept sau de interpretare care solicită refacerea sau redactarea lor, ele se transmit audientului cu rol de judecător.</p> <p><i>Activitatea verbală în cadrul simulărilor</i></p> <p>Activitățile simulative verbale au loc prin simularea unei ședințe de judecată, desfășurată conform regulilor de procedură fixate în Codul de procedură penală. În ședința de judecată sunt antrenați audienții potrivit rolurilor dinainte stabilite.</p> <p>Ședința de judecată se înregistrează audio și video.</p> <p>După încheierea ședinței de judecată, audientul desemnat cu rol de judecător pregătește încheierea judecătorească.</p> <p>Simulările ședințelor de judecată se fac pe rând: grup după grup.</p> <p>La finalul fiecărei activități de simulare cât și la finalul întregului modul de simulare, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.</p>	
--	--

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru calitatea prestației verbale.

La evaluarea activității scrise, se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural;
- b) Capacitatea de a rezuma și reda faptele;
- c) Capacitatea de a întocmi actele procedurale structurat și clar, în conformitate cu dreptul procedural național;
- d) Caracterul complex și plenitudinea documentelor;
- e) Corectitudinea soluției reținute în încheierea judecătorească și a concluziilor făcute;
- f) Veridicitatea și logica motivării;
- g) Limbajul și stilul de redare.

La evaluarea activităților verbale se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural;
- b) Motivarea și caracterul adecvat al argumentelor;
- c) Modul de executare a obligațiilor și de exercitare a drepturilor care rezultă din calitatea procesuală atribuită în cadrul simulării;
- d) Corectitudinea aprecierii faptelor și a probelor;
- e) Corectitudinea reacției la situații neașteptate;
- f) Comportamentul în situații de conflict sau situații emoționale dificile;
- g) Corectitudinea, logica și ordinea adresării întrebărilor în cadrul audierilor;
- h) Calitatea strategiilor și tacticilor procesuale aplicate;
- i) Creativitatea;
- j) Aplicarea jurisprudenței CtEDO și a normelor CoEDO;
- k) Veridicitatea, structurarea și logica expunerii verbale;
- l) Gestionarea timpului judiciar (pentru audientul care joacă rolul de judecător de instrucție).

B. Evaluarea finală va consta în examen scris, alcătuit dintr-un test electronic (ce va cuprinde întrebări teoretico-aplicative) și sarcina practică, care va consta în întocmirea unui act procedural în baza unei spețe.

VIII. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

LEGISLAȚIA INTERNAȚIONALĂ:

1. Avizul Grupului de lucru pentru protecția datelor nr. 01/2014 privind aplicarea noțiunilor de necesitate și de proporționalitate și protecția datelor în sectorul asigurării respectării legii, instituit în temeiul art. 29 din Directiva 95/46/CE, p. 8. Adoptat la 27 februarie 2014.
2. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (4.11.1950).
3. Convenția împotriva torturilor și a altor forme de comportament și pedepse antiumane, crude sau care înjosesc demnitatea omului (1984).
4. Convenția privind drepturile copilului (1989).
5. Cumulul de principii pentru apărarea tuturor persoanelor reținute sau arestate în orice formă ar fi fost aceasta efectuată (1988).
6. - Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate, New York, 15 noiembrie 2000, în vigoare pentru Republica Moldova din 16.09.2005
7. - Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția ONU împotriva criminalității

- transnaționale organizate, New York, 15 noiembrie 2000 , în vigoare pentru Moldova
16.09.2005
8. - Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, Vienna, 20 decembrie 1988, în vigoare pentru Moldova din 15.02.1995,
 9. - Convenția ONU împotriva Corupției, 29.09.2003, în vigoare pentru Moldova din 01.10.2007
 10. - Convenția Europeană cu privire la extrădare, Paris, 13.12.1957, în vigoare pentru Moldova din 31.12.1997
 11. - Primul Protocol adițional la Convenția europeană de extrădare, 15.10.1975, în vigoare pentru Moldova din 25.09.2001
 12. - Al doilea Protocol adițional la Convenția europeană de extrădare, 17.03.1978, în vigoare pentru Moldova din 25.09.2001
 13. - Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală, Strasbourg, 20.04.1959, în vigoare pentru Moldova din 05.05.1998
 14. - Primul Protocol adițional la Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală, 17.03.1978, în vigoare pentru Moldova din 25.09.2001
 15. - Al doilea Protocol adițional la Convenția Europeană de asistență juridică în materie penală, 08.11.2001, ratificat de Moldova prin legea nr.312 din 26.12.2012, publicat în MO nr.27-30/108 din 08.02.2013
 16. - Convenția europeană privind transferul de proceduri în materie penală, Strasbourg 15.05.1972, în vigoare pentru Moldova din 24.04.2007
 17. - Convenția europeană pentru reprimarea terorismului, 27.01.1977, în vigoare pentru Moldova din 24.12.1999
 18. - Convenția penală privind corupția , 27.01.1999, în vigoare pentru Moldova din 01.05.2004
 19. - Convenția privind criminalitatea informatică , 23.11.2001, în vigoare pentru Moldova din 01.09.2009
 20. - Convenția europeană pentru reprimarea terorismului , 16.05.2005, în vigoare pentru Moldova din 01.09.2008
 21. - Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, 16.05.2005, în vigoare pentru Moldova din 01.02.2008
 22. Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului, 16.05.2005,
 23. Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului 01.05.2008
 24. - Convenția privind transferul persoanelor condamnate (1983) (in vigoare din 01.09.04) și Protocolul său adițional (1997);
 25. Convenția CSI privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale, 22.01.1993, Minsk
 26. Tratat între Republica Moldova și **Federația Rusă** cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, semnat la 25 februarie 1993 la Moscova
 27. Tratat între Republica Moldova și **Ucraina** privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală, încheiat la 13 decembrie 1993 la Kiev
 28. Tratat între Republica Moldova și **Republica Lituania** cu privire la asistența juridică și la raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, semnat la Chișinău la 09 februarie 1993

29. Tratat între Republica Moldova și **Republica Letonia** cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală, semnat la Riga la 14 aprilie 1993
30. Acord între Republica Moldova și **Republica Turcia** cu privire la asistența juridică în materie civilă, comercială și penală, semnat la 22 mai 1996 la Ancara
31. Tratat între Republica Moldova și **România** privind asistența juridică în materie civilă și penală, semnat la 06 iulie 1996
32. Tratat între Republica Moldova și **Azerbaidjan** privind asistența juridică în materie civilă și penală, semnat la Bacu în 2004
33. Tratat între Republica Moldova și **Cehia** privind asistența juridică în materie civilă și penală, (Moscova, 1982 între URSS și Cehoslovacia, pus în aplicare pentru Moldova și Cehia din 26.08.2005)
34. Statutul Curții Penale Internaționale
35. Convenția europeană privind valoarea internațională a hotărârilor represive (1970).
36. Convenția cu privire la transmiterea persoanelor suferinde de boli psihice pentru tratament forțat (1997).
37. Decizia-cadru a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (2002/584/JAI) (JO L 190, 18.7.2002, p. 1). In: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. 2002, 28 martie, pp. 1-26.
38. Declarația universală a drepturilor omului (10.12.1948).
39. Declarația principiilor generale ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzurilor de putere (1985).
40. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966).
41. Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (1966).
42. Principiile generale privitoare la independența organelor judecătorești (1985).
43. Regulile standardelor minimale al ONU privitor la efectuarea justiției în privința infractorilor minori (1985).

LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ:

1. Acord de asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. <https://mecc.gov.md/sites/default/files/acordul-de-asociere-rm-ue.pdf>
2. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994.
3. Codul penal al RM, 18 aprilie 2002.
4. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, 14 martie 2003.
5. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Constituțională, nr. 317 din 13.12.1994.
6. Codul jurisdicției constituționale, nr.502 din 16.06.1995.
7. Codul de executare, 24 decembrie 2004.
8. Legea privind sănătatea mintală (asistența psihiatrică) nr. 1402 din 16.12.1997.
9. Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15.12.1994.
10. Legea Republicii Moldova privind organizarea judecătorească, nr. 514 din 06.07.1995.
11. Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului, nr.544 din 20.07.1995.
12. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Supremă de Justiție, nr.78 din 26.03.1996.
13. Legea Republicii Moldova cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr.947 din 19.07.1996.
14. Legea Republicii Moldova cu privire la avocatură, nr.1260-XV din 19.07.2002.

15. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.
16. Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr.198 din 26.07.2007.
17. Legea cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, nr.105 din 16.05.2008.
18. Legea cu privire la statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției, nr.264 din 11.12. 2008.
19. Legea cu privire la mediere, nr.137 din 03.07.2015.
20. Legea cu privire la Procuratură, nr.3 din 25.02.2016.
21. Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, nr.68 din 14.04.2016.
22. Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, nr.371 din 01.12.2006.
23. Legea pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, nr. 211 din 06.12.2021.

ACTE INSTITUȚIONALE

1. Regulamentul cu privire la organizarea activității de asistență juridică internațională a Procuraturii Republicii Moldova aprobat prin ordinul Procurorului General nr.44/7.1 din 28.09.2018

HOTĂRĂRILE și DECIZIILE CURȚII CONSTITUȚIONALE ale REPUBLICII MOLDOVA:

1. Hotărârea nr. 21 din 28 noiembrie 2023 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 14 alin. (1), 55 alineatele (1), (4) și (6) și 62 alin. (1) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură (regimul juridic al incompatibilităților pentru perioada suspendării din funcția de procuror în legătură cu începerea urmăririi penale în privința persoanei care ocupă această funcție).
2. Hotărârea nr. 4 din 21.01.2021 pentru controlul constituționalității Legii nr. 234 din 16 decembrie 2020 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.
3. Hotărârea Nr. 15 din 28.05.2020 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 191 alin. (2) din Codul de procedură penală (liberarea provizorie sub control judiciar).
4. Hotărârea Curții Constituționale nr.7 din 13.02.2001 pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală.
5. Hotărârea nr. 6 din 19 .03. 20019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 265 alin. (2) din Codul de procedură penală (contestarea refuzului organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind comiterea unei infracțiuni).
6. Hotărârea nr. 31 din 29.11.2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul penal și din Codul de procedură penală (accesul părții vătămate și al reprezentantului acesteia la materialele urmăririi penale).
7. Hotărârea nr. 27 din 30.10.2018 privind controlul constituționalității unor dispoziții din articolul 185 din Codul de procedură penală (arestarea preventivă în cazul în care persoana nu și-a recunoscut vina în privința comiterii faptei imputate).
8. Hotărârea nr. 19 din 03.07.2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 178 alin. (3) din Codul de procedură penală (obligația de a nu părăsi țara).
9. Hotărârea nr. 40 din 21.12.2017 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 232 alin. (2) și 308 alin. (4) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (termenul depunerii demersului privind prelungirea arestului).
10. Hotărârea nr. 18 din 22.05.2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură penală (intima convingere a judecătorului).
11. Hotărârea nr. 17 din 19.05.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 191

din Codul de procedură penală (liberarea provizorie sub control judiciar).

12. Hotărârea nr. 3 din 23.02.2016 privind excepția de neconstituționalitate a alineatelor (3), (5), (8) și (9) ale articolului 186 din Codul de procedură penală.

13. Hotărârea nr.1 din 22.01.2008 privind controlul constituționalității art.2 alin.(1) și alin.(4) din Codul de procedură penală.

14. Decizia nr. 23 din 2 martie 2023 de inadmisibilitate a sesizării nr. 3g/2023 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 186 alin. (2) din Codul de procedură penală (prelungirea arestului preventiv în funcție de complexitatea investigațiilor).

15. Decizia nr. 176 din 13 decembrie 2022 de inadmisibilitate a sesizării nr. 183g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 196 alin. (2) din Codul de procedură penală (contestarea măsurii preventive în fața unei instanțe superioare).

16. Decizia nr. 164 din 1 decembrie 2022 de inadmisibilitate a sesizării nr. 119g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 142 alin. (2) din Codul de procedură penală (competența instanței de a refuza efectuarea unei expertize suplimentare).

17. Decizia nr. 154 din 17 noiembrie 2022 de inadmisibilitate a sesizării nr. 153g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 302 alin. (2) din Codul de procedură penală și a unor prevederi din articolul 106 alin. (2) din Codul penal.

18. Decizia nr. 150 din 17.11.2022 a sesizării nr. 76g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 191 alin. (32) din Codul de procedură penală.

19. Decizia nr. 144 din 27 octombrie 2022 de inadmisibilitate a sesizării nr. 107g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 186 alin. (6) din Codul de procedură penală (calcularea termenului arestului preventiv).

20. Decizia nr. 139 din 29 septembrie 2022 de inadmisibilitate a sesizării nr. 87g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 44 alin. (1) și 297 alin. (4) din Codul de procedură penală (declinarea de competență de către judecătorul de instrucție).

21. Decizia nr. 77 din 16.06.2022 de inadmisibilitate a sesizării nr. 1g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 313 alin. (6) din Codul de procedură penală (contestarea încheierilor judecătorului de instrucție).

22. Decizia nr. 71 din 26 mai 2022 de inadmisibilitate a sesizării nr. 58g/2022 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 188 alin. (7) din Codul de procedură penală (înlocuirea măsurii preventive în cazul nerespectării restricțiilor stabilite de către judecător).

23. Decizia nr.12 07.02.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 123g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 274 alin. (7) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (începerea urmăririi penale).

24. Decizia nr.62 din 19.06.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 75g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi de la articolul 275 pct. 8) din Codul de procedură penală (circumstanțele care exclud urmărirea penală).

25. Decizia de inadmisibilitate a sesizării nr. 206g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 282 din Codul de procedură penală (durata maximă de menținere a statutului de învinuit al persoanei).

26. Decizia nr. 20 din 06-03-2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 26g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 275 pct. 7) și 285 alin. (2) din Codul de procedură penală (reabilitarea persoanei în cazul încetării urmăririi penale).

27. Decizia nr.107 din 07.11.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 135g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 68 alin. (1) și (2) și articolul 293 alin. (1) din Codul de procedură penală (accesul la materialele urmăririi penale).

28. Decizia nr.45 din 08.07.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 79g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 300 alin. (4) al Codului de procedură penală al Republicii Moldova (competența teritorială a judecătorului de instrucție).

29. Decizia nr.131/2018 din 15.11.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 159g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 308 alin. (3) din Codul de procedură penală.
30. Decizia nr.128 din 15.11.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 154g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 313 alin. (6) din Codul de procedură penală (contestarea încheierilor judecătorului de instrucție).
31. Decizia nr. 149 din 26.12.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 148g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din articolul 313 alin. (4) din Codul de procedură penală (participanții la judecarea plângerii împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală).
32. Decizia nr. 18 din 28 februarie 2023 de inadmisibilitate a a sesizărilor nr. 224g/2022, nr. 225g/2022, nr. 226g/2022, nr. 5g/2023, nr. 6g/2023, nr. 7g/2023 și nr. 8g/2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 245 alin. (1), 302 alin. (2), 305 alin. (8), 331 alin. (3), 336 alin. (1), 342 alin. (3) și a Capitolului IV, Secțiunea a 2-a, § 2 din Codul de procedură penală
33. Decizia nr. 31 din 16 martie 2023 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 41g/2023, nr. 42g/2023, nr. 43g/2023, nr. 44g/2023, nr. 45g/2023, nr. 46g/2023, nr. 47g/2023 , nr. 56g/2023, nr. 57g/2023, nr. 58g/2023, nr. 62g/2023, nr. 63g/2023, nr. 66g/2023 și nr. 69g/2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 312 alin. (4) din Codul de procedură penală.
34. Decizia nr. 66 din 29 iunie 2023 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 134g/2023, nr. 135g/2023, nr. 136g/2023, nr. 137g/2023 și nr. 143g/2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a articolului 205 alin. (1) din Codul de procedură penală.
35. Decizia nr. 78 din 13 iulie 2023 de inadmisibilitate a sesizărilor nr. 146g/2023, nr. 147g/2023, nr. 148g/2023, nr. 149g/2023, nr. 150g/2023, nr. 151g/2023, nr. 156g/2023, nr. 157g/2023 și nr. 158g/2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a articolului 312 alin. (1) din Codul de procedură penală.
36. Decizia nr. 145 din 31 octombrie 2023 de inadmisibilitate a sesizării nr. 189g/2023 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 200 alin. (3) din Codul de procedură penală.
37. Decizia nr. 157 din 14 noiembrie 2023 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 231 alin. (4) din Codul de procedură penală (calcularea termenelor procedurale)
38. Decizia nr. 192 din 21.12.2023 de inadmisibilitate a sesizării nr. 212g/2023 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 265 alin. (2) din Codul de procedură penală (contestarea refuzului organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul [III]).
39. Decizia nr.14 din 14.03.2024 a sesizărilor nr. 254g/2023, nr. 255g/2023, nr. 256g/2023, nr. 257g/2023, nr. 258g/2023, nr. 259g/2023, nr. 262g/2023, nr. 263g/2023, nr. 264g/2023, nr. 268g/2023, nr. 273g/2023, nr. 278g/2023, nr. 279g/2023, nr. 280g/2023, nr. 39g/2024, nr. 40g/2024, nr. 41g/2024, nr. 42g/2024, nr. 43g/2024, nr. 44g/2024 și nr. 45g/2024 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 313 alin. (4) din Codul de procedură penală (examinarea plângerii de către judecătorul de instrucție fără prezența părților).

PRACTICA JUDICIARĂ:

1. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu*, Nr. 01 din 15 aprilie 2013.
2. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova Pentru ajustarea Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 04.07.2005 *cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi*

- penale* la jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului, Nr. 12 din 24 decembrie 2010.
3. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție *cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare a bănuیتului, învinuitului, inculpatului și condamnatului în procedura penală, Nr.11 din 24.12.2010.*
 4. Hotărârea Plenul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova Nr. 17 din 19 iunie 2000 *privind aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.*
 5. Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 73 din 11 februarie 2015 *Cu privire la aplicarea sau prelungirea măsurii preventive sub formă de arest în privința condamnatului, care urmează a fi transferat sau, după caz, lăsat în izolator de urmărire penală pentru efectuarea unor acte procedural.*
 6. Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 71 *cu privire la judecarea recursului împotriva încheierilor adoptate în ordinea prevăzută de art. 313 CPP.*
 7. Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 94 din 28 noiembrie 2016 *Cu privire la aplicarea prevederilor din Codul de procedură penală care reglementează unele aspecte ce țin de reprezentarea în instanța judecătorească a inculpaților de către avocații aleși.*
 8. Recomandarea Curții Supreme de Justiție nr. 37 *Cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal.*
 9. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova *Cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației ce reglementează extrădarea nr.3 din 28.05.2012*

LITERATURA DE SPECIALITATE:

1. Bârsan C. *Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu pe articole.* Ediția a 2-a. Ed. C. H. BECK. București, 2010.
2. Dediu D. *Mandatul european de arestare.* București: Ed. Universul Juridic, 2022.
3. Dolea I., Roman D., Sedlețchi I., Vizdoagă T., Rotaru V., Cerbu A., Ursu S. *Drept procesual penal,* - Chișinău, Cartea Juridică, 2009.
4. Dolea I., Roman D., T. Vizdoagă, V. Rotaru, A. Cerbu, S. Ursu, R. Botezatu, V. Șterbeț, E. Erjiu. *Codul de procedură penală. Comentariu.* Chișinău, Editura: Cartier juridic. 2005.
5. Dolea I., *Codul de procedură penală al Republicii Moldova* (Comentariu aplicativ) - Chișinău: Cartea Juridică, 2020.
6. Dolea I., Roman D., Rusu V. et al. *Măsurile de detenție preventivă și alternativele acestora: Cercetare empirică.* Chișinău, Institutul de Reforme Penale, 2021.
7. Dolea I., Ursu S., Bjorn L., Arcușa D., *Arestarea preventivă în Republica Moldova și în țările europene.* Editura: Cartier Juridic, 2014.
8. Ghid privind articolul 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. *Dreptul la libertate și la siguranță.* https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Guide_Art_5_ROM
9. Ghid privind art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. *Protecția proprietății.* https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_1_protocol_1_rum

10. Poalelungi M., Dolea I., Vizdoagă T. et al. *Modele de acte procedurale în procesul penal*. Chișinău, 2014.
11. Osoianu T., Ostavciuc D. *Controlul judiciar al urmăririi penale*. Monografie. Editura: Cartea Militară. Chișinău, 2022.
12. Poalelungi M., Dolea I., Vizdoagă T. et al. *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău, Tipografia Centrală, 2013.
13. Poalelungi M., Sârcu D., Dorul O., Nica A., Grimalschi L., Splavnic S. *Convenția Europeană a Drepturilor Omului* Comentariu asupra hotărârilor CtEDO versus Republica Moldova. Concluzii și recomandări. Chișinău, 2017.
14. Rusu M.-I. *Asistența judiciară în materie penală la nivel european*. București, 2015.
15. Șterbeț V., Avram M., Popovici T., Gurschi C., Tomuleț C. *Ghidul judecătorului de instrucție*. Editura: Cartier Juridic, 2007.
16. Cooperare juridică internațională: 50 de tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, 2018 –
https://www.inj.md/sites/default/files/Cooperare%20juridica%20internationala_final.pdf
17. Asistență juridică internațională în materie penală, Manualul judecătorului și al procurorului, 2012,
<https://www.inj.md/sites/default/files/Asistenta%20juridica%20internationala%20in%20materie%20penala.pdf>
18. Lista hotărârilor Curții Europene versus Moldova. *Clasificarea după domenii și articole*.
(http://justice.md/md/jud_2/)
19. www.csj.md
20. www.constcourt.md
21. <http://hudoc.echr.coe.int>
22. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/fs_expulsions_extraditions_rou